

Консультація для педагогів **«Сторітелінг як мистецтво красивої розповіді»**

Історія виникнення технології сторітелінгу

Цікаві історії мають магічну силу над слухачами. Правильно будуйте розповідь та зворушіть емоції. Спирайтеся не на логіку й розум, а на почуття та життєвий досвід дитини. Завдяки сторітелінгу діти легко засвоять матеріал, навчаться слухати інших та фантазувати, швидко налагодять стосунки з однолітками.

Сучасні діти й дорослі переважно спілкуються віртуально. Вербальне спілкування стає мистецтвом, якому потрібно навчати змалечку. Саме для цього призначена технологія сторітелінгу.

У перекладі з англійської story означає історія, а telling – розповідати. Отже, storytelling – це мистецтво складати і розповідати захопливі історії.

Технологію розробив та успішно апробував голова міжнародної компанії Armstrong International Девід Армстронг. Він помітив, що люди ліпше сприймають розповіді з життя. Чому? Вони цікавіші, ніж логічні аргументи й сухі міркування, а тому здатні викликати у слухача довіру й мотивувати до певних дій.

Складати історію можна про будь-що, зокрема:

- випадок із вашого життя чи ваших друзів, колег;
- предмет або об'єкт соціального довкілля;
- тварину чи рослину.

Сторітелінг дає змогу цікаво подати якийсь науковий факт, перетворити енциклопедичний нудний виклад на захопливу пригоду. Якщо скласти розповідь правильно, слухачі уважно слухатимуть до кінця і вже пізніше зрозуміють, чого навчила їх історія. Навчання розповіді перетворюється на сторітелінг тоді, коли до переказу фактів додають емоційне забарвлення – зміну інтонації голосу, міміки, жестів, «нотку трагізму» тощо.

Сторітелінг як сюрпризний момент

Сюрпризи — це непередбачувані веселі моменти, які завжди викликають у дітей хвилю емоцій: малята похваляються, їхня діяльність активізується. Крім того, сюрпризні моменти створюють ефект новизни, що так потрібно дитині дошкільного віку.

Сюрпризні моменти доречні на заняттях, дитячих святах, дозвіллі, у повсякденному житті малят. Завжди яскраві, несподівані, вони стимулюють розвиток творчої фантазії, задовольняють прагнення дітей відкривати в довіллі щось нове. Дошкільняті цікаво все, він не терпить нудьги, сірості, бездіяльності.

Кожен вихователь, готуючись до заняття, заздалегідь обмірковує сюрпризний момент. Проте зробити це не так просто. Адже він має вписуватися в тему заняття: треба продумати все так, аби до вигаданого персонажа можна було звернутися під час заняття, а на завершення не забути з ним попрощатися.

Чи завжди сюрпризний момент на занятті є несподіваним для дітей? Навіть приблизний підрахунок так званих «сюрпризів» на занятті засвідчує їх значну кількість упродовж року. Тож чи доцільно на кожному занятті створювати сюрпризний момент для дітей, чи, може, варто застосовувати для мотивування до навчальної діяльності інші прийоми?

Види педагогічного сторітелінгу

У роботі з дітьми застосовують три види педагогічного сторітелінгу:

- класичний;
- активний;
- цифровий.

Чим відрізняються ці види сторітелінгу? У класичному історію розповідає педагог, діти тільки слухають і сприймають інформацію.

В активному сторітелінгу педагог задає основу події, формує її проблеми, цілі і завдання. Діти стрімко залучаються до процесу складання історій.

У цифровому сторітелінгу педагог доповнює розповідь візуальними компонентами – картинками, презентаціями, відео, скрайбінгом, інфографікою.

Будь-яка історія має обов'язкові основні складові:

- експозиція – придумайте персонажа та його найближче оточення;
- зав'язка – опишіть, що з ним сталося;
- розвиток подій – продумайте усі події, визначте, які емоції мають у цей час відчувати слухачі, розкажіть як змінювався персонаж у ході подій;
- кульмінація – повідомте, яка подія стала «вирішальною» для персонажа;
- розв'язка – розкажіть, чим усе завершилося, як змінився персонаж, що він зрозумів;
- висновок – натякніть, чому нас учить ця історія.

Зміст історії може бути цікавим, але якщо оповідач говорить монотонно та не доносить свої почуття до слухачів, вони нудьгуватимуть. У сторітелінгу важлива харизматичність оповідача. Він має володіти навичками акторської майстерності: вміти перевітлюватися, імпровізувати, інтонувати мовлення тощо.

Історія має бути цікавою самому оповідачеві, тоді в неї повірять слухачі.

Розповісти хорошу історію – це означає розповісти її так, аби діти «побачили» події, прожили всі пригоди разом із персонажами та наприкінці порадили чи посумували за них. Аби вихователі опанували мистецтво цікавої розповіді та навчили дітей розповідати, корисно провести для них практикум.

Поради щодо організації роботи

Найдоречніше використовувати сторітелінг на першому етапі заняття — етапі спілкування, мотивації, презентації теми.

Головне на цьому етапі — «зачіпка», несподіванка, дивовижа, зупинка у звичній діяльності, що перетворює її на ситуацію нерозв'язаності, загадковості. Цікава історія допомагає сфокусувати увагу дітей на завданні, таким чином створюється освітня ситуація: новий поворот у вже відомому матеріалі, сюжеті.

Потім слід з'ясувати, які запитання виникли у дітей, та визначити тему заняття. Важливо допомогти вихованцям визначити мету заняття і його результат (виходячи з їхніх вікових та психофізіологічних особливостей).

Щоб ефективно використовувати сторітелінг, радимо дотримуватися таких правил:

- Розповідь на початку заняття (сюрпризний момент) має тривати не більше 2-3 хв. Це має бути непростий або комічний випадок з життя персонажа, мета якого — донести до дітей важливу інформацію.
- Персонажі (або персонаж) мають бути яскраві, добре знайомі дітям (їхня «фізична» присутність під час розповіді не обов'язкова).
- Ключовим є запитання, на якому зосереджено увагу слухачів і на яке буде дано відповідь наприкінці історії.
- Для підтримання уваги дітей важливо забезпечити оптимальний ритм історії (тобто те, наскільки швидко або повільно вона розвивається).
- Емоційне наповнення оповідки має наближати її до власного досвіду слухачів, аби вони співчували персонажеві, бажали допомогти йому.
- Діти мають бути учасниками подій, що відбуваються з персонажем і особисто стосуються кожного з них.
- Оповідачу доречно варіювати тон, гучність свого голосу. Розповідання тихим голосом, а іноді навіть пошепки, допомагає слухачам сприйняти сюжет, злитися з ним, співпереживати персонажам.
- Бажано супроводжувати розповідь відповідними мелодіями і звуками (підготовленими заздалегідь).
- Розповідь не слід перевантажувати зайвими деталями та наочністю.

Сюжет, який розповідає вихователь, слід розвивати за підготовленим планом. Проте для створення захопливої розповіді самої структури замало. Важливо правильно пов'язати всі її елементи в єдиний твір. Стил ь і тон сторітелінгу — те, що впливає на сприйняття історії.

Щоб сюжет захопив дітей, у ньому обов'язково мають бути представлені базові структурні елементи.

Тож опишемо, як варто будувати розповідь (згодом за вашим зразком розповідатимуть діти).

Основні структурні компоненти сторітелінгу

Починаємо, як правило, з прив'язки до місця події (де розпочалася історія — реальна, казкова, фантазійна тощо).

Далі мають виникнути особливі обставини (хтось зник, зіпсувалися погодні умови, комусь (тваринам, рослинам, казковим персонажам та ін.) потрібна допомога).

Щоб розв'язати проблему, персонаж залишає домівку й вирушає назустріч пригодам. Ці пригоди обов'язково завершуються його перемогою та щасливим поверненням додому.

І насамкінець — мораль історії (старших дошкільнят можна залучити до формулювання висновку).

Зауважмо: деякі структурні компоненти сторітелінгу можна об'єднувати залежно від сюжету оповіді.

На початковому етапі, як вихователеві, так надалі й дітям, найдоцільніше використовувати **адаптований (скорочений) варіант відомих карток Володимира Проппа**

Навчаючись за цими картками розповідати оповідки, діти потім переказують їх одноліткам, друзям, батькам. Цей прийом ефективний у роботі з мовленнєво пасивними дітьми. Залучення їх до розповідання власних історій допоможе їм упоратися з проблемами мовлення.

Персонажів має бути небагато.

Бажано обрати для кожного віку найбільш привабливих та добре знайомих дітям персонажів казок, оповідань, мультфільмів, які залишатимуться з ними весь час від вересня до травня. Запитайте у вихованців, чи знають вони, хто такий Незнайко або Цибулі-но. А кого вони знають? Орієнтуватися слід на вподобання сучасних дітей. Вони, наприклад, не завжди здатні сприйняти приліт Ворони з паперовим листом від когось, адже сучасні дошкільники знають, що таке електронна пошта, електронний лист, скайп, але, можливо, жодного разу не були на пошті й не бачили звичайного конверта з маркою.

Прикладом наскрізного персонажа, який допомагає вихователеві організувати розповідання історії, може бути Щедрик, Це маленька уявна істота, мешканець пралісу. Він у брилику, шароварчиках, що підсмикуються за кожним кроком, ходить перевальцем, але прудко й з підстрибом. Щедрик приходить до дітей у снах і розповідає їм оповідки та казки про красу рідної мови, любов до рідної землі. Щедрик завжди веселий, такий собі жвавий жартівник, скрізь устигає, все бачить і чує, скрізь свого носика стромляє. Ніколи не ображає дітей, а навпаки, завжди стає у пригоді, хоч малюки й не знають, хто їм допомагає.

Переваги сторітелінгу в роботі з дошкільниками

Цікавий засіб урізноманітнення заняття або освітньої ситуації. Допомагає реалізувати індивідуальний підхід та зацікавлювати дітей. Не потребує витрат і може бути використаний у будь-якому місці та в будь-який час.

Розвиває уяву, фантазію та креативність. До речі, як у дітей, так і в педагогів.

Сприяє налагодженню добрих взаємин між вихованцями та педагогом. Під час спілкування, допомоги персонажу відбувається обмін емоціями, формуються довіра та емпатія.

Знімає психологічне напруження. Під час слухання, обговорення, переказування, створення оповідки діти вчаться усвідомлювати свої почуття і говорити про них.

Таким чином, запровадження в практику роботи прийому сторітелінгу мотивує вихованців до освітньої діяльності, пізнання, нового, усвідомлення мети своєї діяльності а також сприяє їхньому загальному розвитку.